

जात आणि राजकारण

- मराठा वर्चस्वाचा उदय

- दलित राजकारण

- मराठा नेतृत्वापुढील आव्हाने

मराठा वर्चस्वाच्या उदयाची कारणे :-

- सहकारी संस्था व पंचायत राजव्यवस्था
- १९६० नंतर मराठा वर्चस्वास सुरुवात
- बेरजेचे राजकारण
- प्रभावी नेतृत्व
- शुगर लॉबी
- सलग सत्ता प्राप्तीचा फायदा

मराठा वर्चस्वाच्या मर्यादा:-

- पक्षश्रेष्ठींचे डावपेच
- हिंदुत्वाचे आव्हान
- शेतकरी संघटनेचे आव्हान

महाराष्ट्रातील राजकारणातून मराठा वर्चस्व कमी होण्याची कारणे:-

- पक्षातील वरिष्ठांचे धोरण

- गटबाजीचे राजकारण

- पक्षीय पायात घट

- स्वयंकेंद्री राजकारण

- समर्थ पर्याय

दलित राजकारण:-

बहिष्कृत हिकर्णी सभा (1924)

स्वतंत्र मजूर पक्ष (1936)

शेड्युल कास्ट फेडरेशन (1942)

आर. पी आय. ची स्थापना (1957)

शे. का. प. बरोबरचा समझोता

काँग्रेसमध्ये विलीनीकरणास विरोध

आत्मकेंद्री राजकारण

वैशिष्ट्ये:-

- फुटीचे राजकरण
- ठोस कार्यक्रमाचा अभाव
- विशिष्ट विचारसरणी किंवा तत्वज्ञाचा अभाव

दलित पँथरचा :-

- दलित पँथरचा उदय (1973)
- Buddhism v/s Marxism
- नामदेव ढसाळ v/s राजा ढाले

बहुजन महासंघ (अकोला):-

- स्थापना - 1993
- 1999 च्या निवडणुकीत - 3 उमेदवार निवडून आले.
- 2004 च्या निवडणुकीत अपयश
- 2009 च्या निवडणुकीत - भा. री. प. + बहुजन महासंघ

महाराष्ट्रातील दलित चळवळीच्या विघटनाची कारणे :-

- समर्थ नेतृत्वाचा अभाव
- अंतर्गत भेदभाव
- विचारसरणीचा अभाव